

Sygn. akt III APz 2/19

POSTANOWIENIE

Dnia 14 lutego 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Romana Mrotek

Sędziowie: SA Barbara Białecka(spr.)

SO (del.) Gabriela Horodnicka - Stelmaszczuk

po rozpoznaniu w dniu 14 lutego 2019 r. na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa M. Ł.

przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w M.

o rentę wyrównawczą

na skutek zażalenia powoda na postanowienie Sądu Okręgowego w Koszalinie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zawarte w punkcie II wyroku z dnia 19 października 2018 r., sygn. akt IV P 25/17

postanawia:

1. oddalić zażalenie,
2. zasądzić od powoda na rzecz pozwanej kwotę 300 (trzysta) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym, odstępując od obciążenia powoda tymi kosztami w pozostałej części.

SSA Barbara Białecka SSA Romana Mrotek SSO (del.) Gabriela Horodnicka

-Stelmaszczuk

Sygn. akt III APz 2/19

UZASADNIENIE

Zaskarżonym rozstrzygnięciem Sąd Okręgowy w Koszalinie, po oddaleniu powództwa M. Ł. w sprawie o zasądzenie od pozwanej (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w M. renty wyrównawczej, w pkt II. zasądził od powoda na rzecz pozwanej kwotę 5.625,66 zł tytułem zwrotu kosztów procesu i nie obciążył powoda pozostałymi kosztami postępowania.

Jako materialnoprawną podstawę orzeczenia w przedmiocie kosztów procesu Sąd I instancji wskazał art. 98 i 99 k.p.c. oraz § 2 ust. 1 i 2 w zw. § 11 ust. 1 pkt 2 w zw. § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U z 2013 r., poz. 490 ze zm. – t.j.). Jednocześnie Sąd ten uznał, że nakład pracy pełnomocnika pozwanej uzasadniał zasądzenie dwukrotności stawki minimalnej oraz poniesione przez pełnomocnika pozwanej koszty procesu w postaci kosztów przejazdu do Sądu w łącznej kwocie 225,66 zł. W pozostałym zakresie Sąd nie obciążył powoda kosztami postępowania, nie znajdując

podstaw do zasądzenia na rzecz strony pozwanej kosztów zastępstwa procesowego w wysokości trzykrotności stawki minimalnej.

Zażalenie na to rozstrzygnięcie wniósł powód, zarzucając błąd w ustaleniach faktycznych, polegający na przyjęciu, że sytuacja materialna i życiowa powoda, okoliczności sprawy oraz charakter dochodzonego roszczenia nie stanowią szczególnie uzasadnionego wypadku, by mimo wyniku procesu nie obciążać powoda kosztami postępowania w tak znacznej wysokości. Nadto, powód zarzucił Sądowi niezastosowanie dyspozycji art. 102 k.p.c., odnoszącej się do możliwości nieobciążania kosztami strony przegrywającej w wypadkach szczególnie uzasadnionych.

W uzasadnieniu zażalenia skarżący uszczegółowił podniesione zarzuty, wskazując między innymi, że z uwagi na obrażenia, jakich doznał, będąc zatrudnionym u pozwanej, ma orzeczony umiarkowany stopień niepełnosprawności, co znacząco wpływa na możliwość znalezienia zatrudnienia. Aktualnie powód jest osobą bezrobotną i utrzymuje się jedynie z renty w kwocie 700,25 zł miesięcznie. Zdaniem żalącego, Sąd I instancji nie wziął pod uwagę, że gdyby nie zaniechania pozwanej, do jakich doszło w okresie zatrudnienia powoda w firmie, powód nie byłby zmuszony do wytoczenia niniejszego procesu. Z uwagi zaś na skutki wypadku, jakich doznał, sytuacja życiowa skarżącego jest trudna. Jednocześnie, powód zaznaczył, że jego żona A. Ł., z którą prowadzi wspólne gospodarstwo domowe, otrzymuje miesięczne wynagrodzenie w kwocie 1.800 zł netto. Wysokość miesięcznych kosztów utrzymania rodziny uniemożliwia powodowi i jego żonie poczynienie jakichkolwiek oszczędności. Dodatkowo, okres trwania przedmiotowego postępowania, jak również konieczność sporządzenia dodatkowych opinii biegłych była podyktowana wyłącznie pogorszeniem się stanu zdrowia powoda lub jego hospitalizacją.

W oparciu o powyższą argumentację skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez odstąpienie od obciążania powoda kosztami postępowania.

W odpowiedzi na zażalenie pozwana wniosła o jego oddalenie w całości oraz zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie powoda nie zasługiwało na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że w postępowaniu procesowym sąd orzeka o zwrocie kosztów w każdym orzeczeniu kończącym sprawę według jednej z następujących zasad: odpowiedzialności za wynik procesu, stosunkowego rozdzielenia kosztów, wzajemnego zniesienia kosztów, słuszności i zawinienia. Zgodnie z art. 98 § 1 k.p.c., wyrażającym podstawową zasadę ponoszenia przez strony kosztów procesu, strona przegrywająca sprawę, obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Reguła ta jest uzupełniona zasadami kompensacji, słuszności i zawinienia (art. 100 do 104 i art. 110 k.p.c.). Oparcie rozstrzygnięcia o kosztach procesu na jednej z uzupełniających zasad orzekania o kosztach, powinno być poprzedzone stwierdzeniem, że sytuacja zaistniała w sprawie wskazuje na celowość wyłączenia normy ogólnej. Możliwość obciążenia strony przegrywającej jedynie częścią kosztów albo nieobciążenia jej w ogóle tymi kosztami, uzależniona jest, stosownie do art. 102 k.p.c., od wyłonienia się w sprawie wypadków szczególnie uzasadnionych.

Przepis art. 102 k.p.c. nie konkretyzuje pojęcia wypadków szczególnie uzasadnionych, pozostawiając ich kwalifikację, przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności danej sprawy, sądowi (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 1973 r., II CZ 210/73, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2012 r. III CZ 10/12, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2012 r. IV CZ 117/11, postanowieniu z dnia 11 lutego 2010 r., I CZ 112/09, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2012 r. III CZ 17/12). Podstawę do jego zastosowania stanowią konkretne okoliczności danej sprawy, przekonujące o tym, że w danym przypadku obciążenie strony przegrywającej kosztami procesu na rzecz przeciwnika byłoby rażąco niezgodne z zasadami słuszności, niesprawiedliwe. Należą do nich okoliczności związane z przebiegiem sprawy - charakter zgłoszonego roszczenia, jego znaczenie dla strony, subiektywne – ale mające jakiegokolwiek merytoryczne, obiektywne uzasadnienie - przekonanie

o zasadności roszczenia, przedawnienie roszczenia oraz leżące poza procesem - sytuacja majątkowa i życiowa strony (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2013 r. V CZ 124/12).

Przy ocenie przesłanek z art. 102 k.p.c. należy przede wszystkim wziąć pod uwagę fakty związane z samym przebiegiem procesu, tj. podstawę oddalenia żądania, zgodność zamiarów stron w sprawach dotyczących stosunku prawnego, który może być ukształtowany tylko wyrokiem, szczególną zawilóść lub precedensowy charakter sprawy, a ponadto sposób prowadzenia procesu przez stronę przegrywającą albo niesumienne lub oczywiście niewłaściwe postępowanie strony wygrywającej, która w ten sposób wywołała proces i koszty połączone z jego prowadzeniem.

Jednocześnie, Sąd Apelacyjny w niniejszym składzie w pełni podziela stanowisko Sądu Najwyższego, wyrażone w postanowieniu z dnia 26 stycznia 2012r. (III CZ 10/12), a następnie potwierdzone w postanowieniu z dnia 23 maja 2012r. (III CZ 25/12) stanowiące, iż ocena sądu, czy zachodzi wypadek szczególnie uzasadniony, o którym mowa w art. 102 k.p.c., ma charakter dyskrecjonalny, oparty na swobodnym uznaniu, kształtowanym własnym przekonaniem oraz oceną okoliczności rozpoznawanej sprawy, w związku z czym w zasadzie nie podlega kontroli instancyjnej i może być podważona przez sąd wyższej instancji tylko wtedy, gdy zastosowanie (bądź nie) przez sąd art. 102 k.p.c. nie zostało w ogóle uzasadnione lub jeżeli nastąpiło z rażącym naruszeniem reguł przewidzianych w tym przepisie. Ocena stanów faktycznych pod kątem dopuszczalności zastosowania zasady słuszności odnośnie do obowiązku zwrotu kosztów procesu pozostawiona została bowiem sądowi orzekającemu w sprawie, który powinien kierować się w tym zakresie własnym poczuciem sprawiedliwości. Niewątpliwie, wskazane powyżej stanowisko Sądu Najwyższego, ogranicza zakres rozpoznania zażalenia na postanowienie o kosztach procesu przez Sąd II instancji, a w konsekwencji „uszczupla” możliwość modyfikowania przez Sąd II instancji rozstrzygnięcia o kosztach, opartego na podstawie art. 102 k.p.c., jedynie do przypadków, gdy nieobciążenie strony przegrywającej kosztami procesu, bądź też obciążenie w całości czy części, byłoby rażąco niesprawiedliwe.

Odnosząc powyższe uwagi do materiału procesowego w niniejszej sprawie stwierdzić należy, że powód upatruje podstaw do odstąpienia od obciążenia go kosztami postępowania na rzecz strony wygrywającej postępowanie w przedstawionych w zażaleniu względach, dotyczących jego statusu majątkowego i osobistego. W tym miejscu wyjaśnić należy, co wielokrotnie wskazywano też w dotychczasowym orzecznictwie, iż взгляд wyłącznie na sytuację majątkową strony przegrywającej proces nie może co do zasady uzasadniać zastosowania art. 102 k.p.c. Nadto, mając na uwadze okoliczności niniejszej sprawy, wskazać należy, że w ocenie powoda, to pozwana ponosi odpowiedzialność za zaistniały w dniu 1 czerwca 2006r. wypadek oraz stanowiące jego konsekwencje niepowodzenia życiowe oraz zawodowe skarżącego, w tym konieczność dochodzenia na drodze sądowej renty wyrównawczej.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, powyższe okoliczności nie znalazły jednak potwierdzenia w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym. Sąd Apelacyjny zauważa, że powód, wytaczając powództwo i to we wskazanej wysokości, winien liczyć się z koniecznością poniesienia ewentualnych kosztów postępowania. Nikt nie może bowiem z góry zakładać, że zostanie zwolniony od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych, czy tym bardziej obowiązku zwrotu kosztów na rzecz strony przeciwnej w razie oddalenia żądania. Jednocześnie, nie bez znaczenia pozostaje okoliczność, że od daty zdarzenia do daty wytoczenia przez powoda przedmiotowego powództwa minęło ponad 10 lat. W tym czasie powód podejmował zatrudnienie, choćby w charakterze ochroniarza w spółce (...) sp. z o.o. w Ł., czy też wspomagał żonę w prowadzonej przez nią działalności gospodarczej. Dodatkowo, w okresie od kwietnia do listopada 2015 r. otrzymał od pozwanej około 150.000 zł tytułem zapłaty należności orzeczonych wyrokiem Sądu Okręgowego w Koszalinie z 9 września 2014 r. (sygn. akt IV P 8/12). Stąd też, w ocenie Sądu Odwoławczego, skarżący, chcąc wystąpić na drogę sądową winien był poczynić stosowne oszczędności, licząc się z ryzykiem przegrania procesu.

Nadto, podnoszone w zażaleniu okoliczności, stanowiące subiektywne odczucie zasadności zgłoszonego roszczenia, nie podważają prawidłowości rozstrzygnięcia Sądu I instancji. Sąd Okręgowy wnikliwie rozważył całokształt okoliczności sprawy, dokonał oceny sytuacji zdrowotnej, majątkowej oraz życiowej powoda, jak również okoliczności związanych z przebiegiem samego procesu. Ocenie tej nie można przypisać cech dowolności. Tylko zaś w sytuacji rażącej niesprawiedliwości można byłoby mówić o zasadności zażalenia, a takiej w niniejszej sprawie nie stwierdzono.

Biorąc zatem pod uwagę wszystkie okoliczności niniejszej sprawy, zdaniem Sądu Odwoławczego, przerzucanie ciężaru finansowego niniejszej sprawy na stronę pozwaną nie znajduje uzasadnienia, albowiem możliwość skorzystania z instytucji przewidzianej w art. 102 k.p.c. warunkowana jest rozpatrzeniem wszystkich okoliczności sprawy, a nie tylko tych dotyczących osoby i warunków skarżącego.

Tym samym Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. oddalił zażalenie jako niezasadne.

O kosztach postępowania zażaleniowego Sąd Apelacyjny orzekł, na podstawie art. 98 w zw. z art. 102 k.p.c., biorąc pod uwagę przede wszystkim niewielki nakład pracy pełnomocnika strony wygrywającej w postępowaniu zażaleniowym.

SSA Barbara Białecka SSA Romana Mrotek SSO (del.) Gabriela Horodnicka-

Stelmaszczuk